

ISSN: 2149-0821

Sosyal Bilimler Dergisi / The Journal of Social Science

Yıl: 5, Sayı: 27, Eylül 2018, s. 195-215

Dr. Öğr. Üyesi Hatice VATANSEVER BAYRAKTAR

İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Sınıf Öğretmenliği Ana Bilim Dalı, hatice.bayraktar@izu.edu.tr

Prof. Dr. M. Cihangir DOĞAN

Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi, Sınıf Öğretmenliği Ana Bilim Dalı, mcdogan@marmara.edu.tr

Selim TOY

İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Öğrencisi, selimtoy42@gmail.com

İLKOKUL ÖĞRENCİLERİNİN PROBLEM ÇÖZME BECERİLERİNİN İNCELENMESİ

Özet

Bu çalışmanın amacı ilkokul öğrencilerinin problem çözme becerilerinin ne düzeyde olduğu ve çeşitli değişkenlere göre farklılaşıp farklılaşmadığını incelemektir. Araştırmada betimsel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın evrenini İstanbul ilinde ilkokul 2, 3 ve 4. sınıfta öğrenim gören ilkokul öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise İstanbul ilinde Küçükçekmece, Avcılar, Beylikdüzü ve Bağcılar ilçelerinde ilkokul 2, 3 ve 4 sınıfta öğrenim gören toplam 1174 ilkokul öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak “Kişisel Bilgiler Formu” ve “Çocuklar İçin Problem Çözme Envanteri” kullanılmıştır. Ölçeklerin uygulamaları 2017-2018 eğitim öğretim yılının birinci döneminde gerçekleştirilmiştir. Verilerin analizinde SPSS kullanılmıştır. Veri analizi sonucunda ilkokul öğrencilerinin problem çözme becerilerinin toplam ortalamalarında ve özdenetim alt boyutunda orta düzeyde olduğu, problem çözme becerisine güven alt boyutunda yüksek, kaçınma alt boyutunda düşük düzeyde görülmüştür. İlkokul öğrencilerinin problem çözme becerileri toplam ortalamalarında cinsiyet, sınıf düzeyi, anne eği-

tim durumu, baba eğitim durumu, kardeş sayısı, maddi durum ve sağlık durumu değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Anahtar Kelimeler: problem, problem çözme becerisi, ilkokul

THE INVESTIGATION OF THE PROBLEM SOLVING SKILLS OF THE PRIMARY SCHOOL STUDENTS

Abstract

The purpose of this study is to examine the level of problem solving skills, whether they differ according to various variables, Descriptive screening model was used in the study. The universe of the research is composed of primary school students in primary, 2nd, 3rd and 4th class in Istanbul. The sample of the study is composed of 1174 primary school students in the provinces of Küçükçekmece, Avcılar, Beylikdüzü and Bağcılar in İstanbul who study 2nd, 3rd and 4th class in primary schools. Personal Information Form and "Problem Solving Inventory for Children" were used as data collection tool in the study. Implementations of the scales were carried out in the first semester of the academic year 2017-2018. SPSS was used in the analysis of the data. As a result of the data analysis, it was found that primary school students had a medium level of problem solving skills in total average and self-efficacy subscale, high level in confidence subscale in problem solving skills, and low level in avoidance subscale. Problem solving skills of primary school students do not show any significant difference in total average according to the variables of gender, grade level, mother education status, father education status, sibling number, material status and health status.

Key Words: problem, problem solving skills, primary school.

I. GİRİŞ

Problem denilince genellikle insanlar matematik problemlerini düşünmektedir. Fakat problem sadece matematiksel olarak değildir ve hayatın her alanında bulunmaktadır (Altun, 2000). Türk dil kurumunun tanımına göre problem kelimesi araştırılıp öğrenilmesi, düşünülüp çözümlenmesi, bir sonuca bağlanması gereken durum olarak tanımlanmaktadır (TDK 2010). O zaman günlük hayatımızda karşılaşılan birçok şey problem olarak görülebilir. Bir arkadaşımızın sorduğu bir soru da arkadaşımızın başına gelen bir olayda problem olabilir (Gelbal, 1991).

Problemler kısa, uzun, basit ve karmaşık olarak nitelendirilmekte aynı şekilde duygusal, bedensel, ekonomik olarak sınıflandırılmaktadır. Bu problemler bir araya gelerek daha karmaşık problemleri de yaratmaktadır (Cüceloğlu 1997). Gelecekte karşılaşılabileceği problemlerin üstesinden gelebilecek bireylerin yetiştirilmesi eğitimin öncelikli hedeflerinden biridir (MEB 2014). Gittikçe karmaşık bir hale gelen toplum yapısı, teknolojik gelişmeler, siyasi, sosyal ve ekonomik krizler bireyin problemlerini artırmaktadır. Dolayısıyla problem çözme becerisi önemli bir konu olarak karşımıza çıkmaktadır (Charles ve Lester 1982:15 akt. Şahin, 2004).

Nitelikli bir eğitim programı, problem çözebilen, problem çözme becerisi yüksek olan bireyler yetiştirmeyi amaç edinmiştir. Bu amaç doğrultusunda okul öncesinden üniversiteye kadar olan süreçte ve daha sonraki zaman diliminde yetiştirdiği, eğittiği kişilerin öğrenmiş oldukları bilgileri kullanarak yenilikler üretmesini, teknolojiyi geliştirmesini, bilime katkı yapmasını ve topluma faydalı bireyler olmasını amaçlamıştır (Yazgan ve Bintaş, 2005). Problem çözme becerileri eğitim sürecinin önemli bir çıktısıdır. Eğitim sürecinde, öğrencilerin temel bir dünya görüşü kazanabilmesi ve bakış açısını genişletebilmesi için problem çözme becerilerini geliştirmesi beklenmektedir. Problem çözme becerisi, kişiyi çözüme götürecekt bilgilerin kazanılması ve kullanıma hazır olacak şekilde birleştirilerek, bir sorunun çözümünü uygulayabilme düzeyidir (Elkin ve Karadağlı 2015).

Problem çözme, problemlerle başa çıkma kavramı ile eş anlamlı olarak kullanılmaktadır. Gerçek yaşamda kişisel problem çözme, iç ya da dış istekler ya da çağrılara uyum sağlamak amacıyla davranışsal tepkilerde bulunma gibi bilişsel ve duyuşsal işlemleri sırayla bir hedefe yöneltmedir (Heppner ve Peterson, 1982; Akt. Gömleksiz ve Bozpolat (2012).

Problem çözme, çocukların sonuca ulaşmasını ve öğrendiği bilgileri uygulama yöntemlerini gösterir (Gür ve Hangül 2015). Eleştirel düşünme, karar verme ve sorgulamayı geliştirir. Çözümleme, birleştirme yeteneği ve kalıcı bilgi kazandırır. Ezbere dayalı olarak değil, çözüm odaklı bir sistem olan eğitim süreci öğrencileri problemlerle baş başa bırakarak onların aktif bir şekilde düşünerek, kendi kararları eşliğinde çözüme ulaştırmayı, hayatlarını kolaylaştırmayı amaçlar. Bu sebeple eğitim sürecini bir problem çözme aracı olarak düşünürsek öğrenciler eğitim-öğretim hayatlarının başından, mezun olana kadar geçen süreçte ve hatta daha sonrasında karşılaşacakları problemler ile başa çıkmasını sağlar. Problemleri çözmek için uğraşan öğrenciler problemleri çözmek için önceki bilgilerinden faydalanırlar. (Serin, Bulut-Serin ve Saygılı, 2010). Problemleri daha iyi anlayan ve çözümleyebilenler ise başarıyı yakalamaktadır. Problem çözme, bireyin kendi yeteneklerini keşfederek gelişmesini ve ihtiyaçlarını karşılamasını kolaylaştırır. Birey, karşılaştığı güçlükler üzerinde başkalarının karar vermesini beklemek yerine, bu güçlükler kendisi çözüm yolları arar (Gömleksiz ve Bozpolat 2012).

Morgan (2013), kişinin karşılaştığı yeni problemin daha önce çözülmüş olan problemlere benziyorsa daha kısa sürede çözüleceğini söylemiştir. Karşılaşılan problemlerin birden fazla çözüm yolu bulunabilir. Öğrencilere problemlerin çözüm yollarının öğretilmesi veya gösterilmesi daha iyi bir çözüm yolunu bulmasını ve uygulamasını sağlamaktadır (Türnüklü ve Yeşildere, 2005). Matematik problemleri de dahil olmak üzere her probleme uygulanabilecek belli bir çözüm yolu yoktur. Her problem ayrı çözüm yolu gerektirir (Özsoy 2005). Geleceğimizi şekillendirecek olan öğrencilere ne kadar çok problemi gösterir veya karşılaşacakları problemleri çözme yolunu öğretebilirsek üzerine kendi bilgilerini katarak daha fazlasını yapacaklardır. Bingham (1998), Stevens (1998) , Polya (1945), John Dewey, Morales-Mann ve Kaitell (2001), Gallagher ve Stepien (1997), Kneeland (2000), Herbert Simon (1979) aralarında bulunduğu araştırmacılar problem çözme üzerine çalışmışlar ve kendi isimlerini vererek oluşturdukları yöntemler ile problem çözme stratejileri geliştirmişlerdir. Bu stratejilerin ortak noktası ise, problemin anlaşılması, çözüm planının yapılması, yapılan planın uygulanması ve değerlendirilmesidir (Akt. Ünsal ve Ergin, 2011).

Yaşamın hemen her alanında problemlerle sürekli karşılaşan insan için problem çözme becerisi oldukça önemlidir. Bu konuda birey ne kadar becerikli olursa, bireyin çevreyi algılaması ve davranışları o kadar dengeli ve sağlıklı olur. Eğitim sürecinde ve okul yaşamında problemler ile çok fazla karşılaşılmasından dolayı problem çözme becerisi burada da büyük bir önem taşımaktadır. Sistemdeki diğer bireyler gibi öğretmenler ve öğrencilerde anlık ve uzun vadeli problemlerin çözümünde akılcı, pratik ve doğru davranmak, karar vermek durumundadırlar (Çınar, Hatunoğlu ve Hatunoğlu, 2009).

Konu hakkında literatür taraması sonucunda ilkokul öğrencilerinin problem çözme becerileri ile ilgili yapılmış çalışmalara rastlanılmıştır. İlkokul öğrencilerinin problem çözme becerileriyle ilgili olarak Altun ve Arslan (2006), Olkun ve Ark. (2009), Arı ve Yaban (2012), Arıkan ve Ünal (2013), Yaban ve Yükselen (2017), Uzunkol ve Yel (2016), Gömleksiz ve Bozpolat (2012) çalışmışlardır.

Saracaloğlu, Yenice ve Karasakaloğlu (2009) üniversite öğrencilerinin problem çözme becerileri; Genç ve Kalafat (2010) öğretmen adaylarının empatik becerileri ile problem çözme becerileri; Özözen Danacı ve Pınarcık (2017) öğretmen adaylarının epistemolojik inançlarının problem çözme becerileri ve güçlülük düzeyleri üzerine olan etkisi; Serdar, Demirel, Harmandar-Demirel ve Çakır (2017) üniversite öğrencilerinin serbest zaman algı düzeyleri ile problem çözme becerileri arasındaki ilişki; Ağbuğa ve Şener (2016) beden eğitimi ve spor öğretmenliği bölümü öğrencilerinin stresle başa çıkma ve problem çözme becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi; Kadioğlu-Ateş ve Çardak (2016) eğitim yöneticilerinin problem çözme becerileri ile ilgili yapılan araştırmalara genel bir bakış; Çeviker, Turkey ve Aydın (2016) beden eğitimi ve spor etkinliklerinin 7 ve 8. sınıf ortaokul öğrencilerinin problem çözme becerileri üzerine etkisi; Türkçapar (2015) üniversite öğretmen aday öğrencilerinin problem çözme becerilerinin farklı değişkenlere göre incelenmesi; Bayrak (2015) okul öncesi öğretmen adaylarının problem çözme düzeylerinin incelenmesi; Erdem ve Yazıcıoğlu (2015) öğretmen adaylarının problem çözme becerileri ile eleştirel düşünme becerileri arasındaki ilişki; Erdoğan ve Puruçuoğlu (2015) okul öncesi öğretmenliği programı ile sosyal hizmet bölümü öğrencilerinin problem çözme becerilerinin incelenmesi; Bağçeci ve Kinay (2013) öğretmenlerin problem çözme becerilerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi; Saracaloğlu, Serin ve Bozkurt (2001) Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü öğrencilerinin problem çözme becerileri ile başarıları arasındaki ilişki; Durmaz ve Altun (2014) ortaokul öğrencilerinin problem çözme stratejilerini kullanma düzeyleri; Biber ve Kutluca (2013) farklı öğretim kademelerindeki öğrencilerin problem çözme becerisi algılarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi; Ceylan, Bıçakçı, Aral ve Gürsoy (2012) okul öncesi eğitim kurumunda çalışan öğretmenlerin problem çözme becerilerinin incelenmesi konuları üzerine çalışmışlardır. Fakat ilkokul 2.,3. ve 4. sınıf öğrencilerinin problem çözme becerilerinin bu araştırmada ele alınan değişkenlere göre incelendiği ve İstanbul örneklemleri herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır.

Bu çerçevede bu araştırmanın temel amacı, 'ilkokul öğrencilerinin problem çözme becerilerinin ne düzeyde olduğu ve çeşitli değişkenlere göre farklılaşp farklılaşmadığını incelemek' olarak belirlenmiştir. Bu temel amaç çerçevesinde belirlenen alt amaçlar şu şekildedir:

- 1- İlkokul öğrencilerinin problem çözme becerileri ne düzeydedir?
- 2- İlkokul öğrencilerinin problem çözme becerileri cinsiyete göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?
- 3- İlkokul öğrencilerinin problem çözme becerileri anne ve baba eğitim durumu ve mesleklerine göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?
- 4- İlkokul öğrencilerinin problem çözme becerileri kardeş sayılarına göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?
- 5- İlkokul öğrencilerinin problem çözme becerileri sağlık durumuna göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?
- 6- İlkokul öğrencilerinin problem çözme becerileri ailesinin maddi durumuna göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?
- 7- İlkokul öğrencilerinin problem çözme becerileri anne ve babasının medeni durumlarına göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?

II. YÖNTEM

2.1. Araştırma Modeli

Bu çalışmada ilkökuller öğrencilerinin problem çözme becerilerinin ne düzeyde olduğu ve çeşitli değişkenlere göre farklılaşp farklılaşmadığını incelemek amaçlandığı için araştırmada tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modeli, geçmişte veya hâlen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımıdır. Araştırmaya konu olan kişi, olay, olgu, durum veya nesne kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya, betimlenmeye çalışılır (Karasar, 2002).

2.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini İstanbul ilinde ilkökuller 2, 3 ve 4. sınıfta öğrenim gören ilkökuller öğrencileri oluşturmaktadır.

Araştırmanın örneklemini ise İstanbul ilinde Küçükçekmece, Avcılar, Beylikdüzü ve Bağcılar ilçelerinde ilkökuller 2, 3 ve 4. sınıfta öğrenim gören toplam 1174 ilkökuller öğrencisi oluşturmaktadır. Katılımcılar belirlenirken seçkisiz olmayan örnekleme yöntemlerinden uygun/kazara örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Uygun/kazara örnekleme yöntemi, zaman ve işgücü açısından var olan sınırlılıklar nedeniyle örneklemin ulaşılabilir, kolay uygulama yapılabilir birimlerden seçilmesidir (Büyüköztürk, Kılıç-Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2012).

Aşağıda örneklemin demografik özelliklerinin dağılımını gösteren betimleyici istatistiklere yer verilmiştir:

Tablo 1: Öğrencilerin Cinsiyet Değişkenine Göre Dağılımı

Cinsiyetiniz	Frekans	Yüzde	Geçerli yüzde	Toplam yüzde
Erkek	604	51,5	51,5	51,5
Kadın	570	48,5	48,5	100,0
Toplam	1174	100,0	100,0	

Tablo 1 incelendiğinde ilkokul öğrencilerinin % 51,5'inin (604) erkek, % 48,5'inin (570) kız öğrencilerden oluştuğu görülmektedir.

Tablo 2: Öğrencilerin Sınıf Düzeyi Değişkenine Göre Dağılımı

Sınıf düzeyiniz	Frekans	Yüzde	Geçerli yüzde	Toplam yüzde
2.sınıf	281	24,0	24,0	24,0
3.sınıf	406	34,6	34,6	58,6
4.sınıf	487	41,4	41,4	100,0
Toplam	1174	100,0	100,0	

Tablo 2 incelendiğinde ilkokul öğrencilerinin %24'ünün (281) 2. Sınıf, %34,6'sının (406) 3. Sınıf ve %41,4'ünün (487) 4. Sınıf öğrencilerinden oluştuğu görülmektedir.

Tablo 3: Öğrencilerin Baba Mesleği Değişkenine Göre Dağılımı

Babanızın mesleği	Frekans	Yüzde	Geçerli yüzde	Toplam yüzde
Memur	82	7,0	7,0	7,0
Esnaf	169	14,4	14,4	21,4
Serbest meslek	458	39,0	39,0	60,4
Diğer	465	39,6	39,6	100,0
Toplam	1174	100,0	100,0	

Tablo 3 incelendiğinde ilkokul öğrencilerinin baba mesleğinin %7'sinin (82) memur, %14,4'ünün (169) esnaf, %39,0'ının (458) serbest meslek, %39,6'sının (465) diğeri seçtiği görülmektedir.

Tablo 4: Öğrencilerin Anne Mesleği Değişkenine Göre Dağılımı

Annenizin mesleği	Frekans	Yüzde	Geçerli yüzde	Toplam yüzde
Memur	36	3,1	3,1	3,1
Esnaf	54	4,6	4,6	7,7
Serbest meslek	205	17,5	17,5	25,1
Diğer	879	74,9	74,9	100,0
Toplam	1174	100,0	100,0	

Tablo 4 incelendiğinde ilkokul öğrencilerinin anne mesleğinin %3,1'inin (36) memur, %4,6'sının (54) esnaf, %17,5'inin (205) serbest meslek, %74,9'unun (879) diğeri seçtiği görülmektedir.

Tablo 5: Öğrencilerin Sevdiği Arkadaş Sayısı Değişkenine Göre Dağılımı

Sevdiğiniz arkadaş sayınız	Frekans	Yüzde	Geçerli yüzde	Toplam yüzde
2	156	13,3	13,3	13,3
3	142	12,1	12,1	25,4
4	219	18,7	18,7	44,0
5 ve daha fazla	657	56,0	56,0	100,0
Toplam	1174	100,0	100,0	

Tablo 5 incelendiğinde ilkokul öğrencilerinin sevdiği arkadaş sayısının %13,3'ünün (156) 2 (iki), %12,1'inin (142) 3 (üç), %18,7'sinin (219) 4 (dört), %56,0'ının (657) 5 (beş) ve daha fazla arkadaşını sevdiği görülmektedir.

Tablo 6: Öğrencilerin Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Dağılımı

Kardeş sayınız	Frekans	Yüzde	Geçerli yüzde	Toplam yüzde
1	302	25,7	25,7	25,7
2	269	22,9	22,9	48,6
3	284	24,2	24,2	72,8
4 ve daha fazla	319	27,2	27,2	100,0
Toplam	1174	100,0	100,0	

Tablo 6 incelendiğinde ilkokul öğrencilerinin kardeş sayısının %25,7'sinin (302) 1 (bir), %22,9'unun (269) 2 (iki), %24,2'sinin (284) 3 (üç), %27,2'sinin (319) 4 (dört) ve daha fazla kardeşi olduğu görülmektedir.

Tablo 7: Öğrencilerin Sağlık Durumu Değişkenine Göre Dağılımı

Sağlık durumunuz	Frekans	Yüzde	Geçerli yüzde	Toplam yüzde
Bir problemim yok	956	81,5	81,5	81,5
Sağlık problemim var	218	18,5	18,5	100,0
Toplam	1174	100,0	100,0	

Tablo 7 incelendiğinde ilkokul öğrencilerinin sağlık durumunun %81,5'inin (956) bir problemi olmadığını, %18,5'inin (218) sağlık probleminin olduğu görülmektedir.

Tablo 8: Öğrencilerin Anne ve Babasının Evlilik Durumu Değişkenine Göre Dağılımı

Anne ve babanızın evlilik durumu	Frekans	Yüzde	Geçerli yüzde	Toplam yüzde
Birlikte yaşıyor	1089	92,8	92,8	92,8
Ayrı	85	7,2	7,2	100,0
Toplam	1174	100,0	100,0	

Tablo 8 incelendiğinde ilkökul öğrencilerinin anne ve baba evlilik durumunun %92,8'inin (1089) birlikte, %7,2'sinin (85) ayrı yaşadığı görülmektedir.

Tablo 9: Öğrencilerin Aile Maddi Durumu Değişkenine Göre Dağılımı

Aile maddi durumu	Frekans	Yüzde	Geçerli yüzde	Toplam yüzde
Düşük	150	12,8	12,8	12,8
Orta	747	63,6	63,6	76,4
Yüksek	277	23,6	23,6	100,0
Toplam	1174	100,0	100,0	

Tablo 9 incelendiğinde ilkökul öğrencilerinin aile maddi durumunun %12,8'inin (150) düşük, %63,6'sının (747) orta, %23,6'sının (277) yüksek olduğu görülmektedir.

Tablo 10: Öğrencilerin Anne Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Dağılımı

Annenizin eğitim düzeyi	Frekans	Yüzde	Geçerli yüzde	Toplam yüzde
İlkokul	546	46,5	46,5	46,5
Ortaokul	269	22,9	22,9	69,4
Lise	216	18,4	18,4	87,8
Üniversite	87	7,4	7,4	95,2
Yüksek lisans	56	4,8	4,8	100,0
Toplam	1174	100,0	100,0	

Tablo 10 incelendiğinde ilkökul öğrencilerinin anne eğitim düzeyinin %46,5'inin (546) ilkökul, %22,9'unun (269) ortaokul, %18,4'ünün (216) lise, %7,4'ünün (87) üniversite, %4,8'inin (56) yüksek lisans mezunu olduğu görülmektedir.

Tablo 11: Öğrencilerin Baba Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Dağılımı

Babanızın eğitim düzeyi	Frekans	Yüzde	Geçerli yüzde	Toplam yüzde
İlkokul	357	30,4	30,4	30,4
Ortaokul	316	26,9	26,9	57,3
Lise	253	21,6	21,6	78,9
Üniversite	148	12,6	12,6	91,5
Yüksek lisans	100	8,5	8,5	100,0
Toplam	1174	100,0	100,0	

Tablo 11 incelendiğinde ilkökul öğrencilerinin baba eğitim düzeyinin %30,4'ünün (357) ilkökul, %26,9'unun (316) ortaokul, %21,6'sının (253) lise, %12,6'sının (148) üniversite, %8,5'inin (100) yüksek lisans mezunu olduğu görülmektedir.

2.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından geliştirilen, araştırmaya katılan öğrencilerin demografik bilgilerini içeren “Kişisel Bilgi Formu”; Serin, Bulut-Serin ve Saygılı (2010) tarafından geliştirilen “İlköğretim Düzeyindeki Çocuklar İçin Problem Çözme Envanteri (ÇPÇE)” kullanılmıştır.

Kişisel Bilgi Formu: Kişisel bilgi formunda öğrencilerin yaş, cinsiyet, gelir düzeyi, sınıf düzeyi, kardeş sayısı, anne ve babalarının eğitim durumları, meslekleri ve medeni halleri gibi sorular yer almaktadır.

Çocuklar İçin Problem Çözme Envanteri: 24 maddeden oluşan ‘Çocuklar İçin Problem Çözme Envanteri’, problem çözme becerisine güven, öz denetim, kaçınma alt boyutları olmak üzere üç alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçeğin tamamının (0,80) güvenilir olduğu görülmektedir. (Serin, Bulut-Serin ve Saygılı, 2010). Ölçeği oluşturan alt faktörlerden 1. faktörün (problem çözme becerisine güven) güvenilir (0,85), 2. Faktörün (öz denetim) güvenilir (0,79) ve 3. Faktörün (kaçınma) ise kabul edilebilir güvenilirlik seviyesinin altında (0,66) ancak 0,70’e yakın olduğu görülmektedir. Bu durumun nedeni olarak bu faktörde yer alan madde sayısının az oluşu ve çalışılan grubun ölçülmek istenen özellik açısından homojen olması gösterilebilir. Problem çözme becerisine güven alt boyutunda 12, öz denetim alt boyutunda 7, kaçınma alt boyutunda ise 5 soru bulunmaktadır. Envanter 1 ile 5 puan arasında derecelendirilmiştir (1. Hiçbir zaman böyle davranmam, 2. Ender olarak böyle davranırım, 3. Arada sırada böyle davranırım, 4. Sık sık böyle davranırım, 5. Her zaman böyle davranırım) (Serin, Bulut-Serin ve Saygılı, 2010).

2.4. Verilerin Uygulanması

Ölçeklerin uygulamaları 2017-2018 eğitim öğretim yılının birinci döneminde uygulamacılar tarafından gerçekleştirilmiştir.

2.5. Verilerin Analizi

Verilerin analizinde SPSS kullanılmıştır. Demografik veriler için betimsel istatistik yöntemlerinden yüzde, frekans ve aritmetik ortalama hesaplanmıştır. İlkokul öğrencilerinin problem çözme becerilerinin cinsiyet, sağlık durumu ve anne baba evlilik durumu değişkenlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için bağımsız gruplar T testi, ilkokul öğrencilerinin problem çözme becerilerinin sınıf düzeyi, baba mesleği, anne mesleği, kardeş sayısı, maddi durum, anne eğitim durumu ve baba eğitim durumu değişkenlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için tek yönlü varyans analizi (One-Way ANOVA) kullanılmıştır. Anlamlılık düzeyi 0.05 olarak kabul edilmiştir.

III. BULGULAR

Tablo 12: İlkokul Öğrencilerinin Problem Çözme Becerisine Yönelik Betimsel İstatistik Sonucu

	N	X	Ss
Problem çözme becerisine güven	1174	3,51	,85
Özdenetim	1174	2,62	,84
Kaçınma	1174	2,41	1,04

Toplam ortalama	1174	3,02	,60
-----------------	------	------	-----

Tablo 12 incelendiğinde ilkokul öğrencilerinin problem çözme becerisinin toplam ortalamalarında ($X= 3,02$) ve özdenetim alt boyutunda ($X=2,62$) orta düzeyde, problem çözme becerisine güven alt boyutunda ($X= 3,51$) yüksek, kaçınma alt boyutunda ($X=2,41$) düşük düzeyde olduğu görülmüştür.

Tablo 13: İlkokul Öğrencilerinin Problem Çözme Becerisinin Cinsiyet Değişkenine Göre T Testi Sonucu

	Cinsiyetiniz	N	X	ss	sd	t	p
Problem çözme bec. güven	erkek	604	3,48	,84	1172	-1,09	,272
	kadın	570	3,53	,86			
Özdenetim	erkek	604	2,61	,81	1172	-,48	,631
	kadın	570	2,63	,88			
Kaçınma	erkek	604	2,43	,99	1172	,49	,621
	kadın	570	2,40	1,09			
Toplam ortalama	erkek	604	3,01	,57	1172	-,87	,383
	kadın	570	3,04	,63			

Tablo 13'teki T Testi sonucu incelendiğinde ilkokul öğrencilerinin problem çözme becerisi toplam ortalamalarında ($t(1172)= -,874$, $p>.05$), problem çözme becerisine güven ($t(1172)= -1,099$, $p>.05$), özdenetim ($t(1172)= -,480$, $p>.05$) ve kaçınma ($t(1172)= ,495$, $p>.05$) alt boyutlarında cinsiyet değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Tablo 14: İlkokul Öğrencilerinin Problem Çözme Becerilerinin Sağlık Durumu Değişkenine Göre T Testi Sonucu

	Sağlık durumunuz	N	X	ss	sd	t	p
Problem çözme bec. güven	Bir problem yok	956	3,53	,85	1172	2,372	,018*
	Sağlık prob. var	218	3,38	,81			
Özdenetim	Bir problem yok	956	2,58	,84	1172	-2,921	,004*
	Sağlık prob. var	218	2,77	,82			
Kaçınma	Bir problem yok	956	2,37	,98	1172	-2,869	,004*
	Sağlık prob. var	218	2,59	1,24			
Toplam ortalama	Bir problem yok	956	3,01	,59	1172	-,443	,658
	Sağlık prob. var	218	3,03	,65			

Tablo 14'teki T Testi sonucu incelendiğinde ilkokul öğrencilerinin problem çözme becerisi, problem çözme becerisine güven ($t(1172)= 2,372$, $p<.05$), özdenetim ($t(1172)= -2,921$, $p<.05$) ve kaçınma ($t(1172)= -2,869$, $p<.05$) alt boyutlarında sağlık durumu değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermektedir. Bu farklılık problem çözme becerisine güven alt

boyutunda sağlık problemi olmayanlar lehine, özdenetim ve kaçınma alt boyutlarında sağlık problemi olanlar lehinedir.

İlkokul öğrencilerinin problem çözme becerisi toplam ortalamalarında ($t(1172) = -.443, p > .05$) sağlık durumu değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Tablo 15: İlkokul Öğrencilerinin Problem Çözme Becerilerinin Anne ve Babanın Evlilik Durumu Değişkenine Göre T Testi Sonucu

	Anne ve babanızın evlilik durumu	N	X	ss	sd	t	p
Problem çözme bec. güven	Birlikte yaşıyor	1089	3,53	,84	1172	2,750	,006*
	Ayrı yaşıyor	85	3,24	,93			
Özdenetim	Birlikte yaşıyor	1089	2,61	,84	1172	-,325	,745
	Ayrı yaşıyor	85	2,64	,89			
Kaçınma	Birlikte yaşıyor	1089	2,39	1,04	1172	-1,708	,088
	Ayrı yaşıyor	85	2,61	1,01			
Toplam ortalama	Birlikte yaşıyor	1089	3,02	,59	1172	1,322	,187
	Ayrı yaşıyor	85	2,92	,67			

Tablo 15'teki T Testi sonucu incelendiğinde ilkokul öğrencilerinin problem çözme becerisi, problem çözme becerisine güven ($t(1172) = 2,372, p < .05$) alt boyutunda anne ve babanın evlilik durumu değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermektedir. Bu farklılık anne babası birlikte yaşayanlar lehinedir.

İlkokul öğrencilerinin problem çözme becerileri anne ve babanın evlilik durumu değişkenine göre toplam ortalamalarında ($t(1172) = 1,322, p > .05$), özdenetim ($t(1172) = -.325, p > .05$) ve kaçınma ($t(1172) = -1,708, p > .05$) alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Tablo 16: İlkokul Öğrencilerinin Problem Çözme Becerilerinin Sınıf Düzeyi Değişkenine Göre Tek Faktörlü Varyans Analizi (One-Way ANOVA) Sonucu

	Varyansın kaynağı	Kareler toplamı	top-sd	Kareler ortalaması	F	p	Anlamlı fark
Problem Çözme Bec. Güven	Gruplararası	7,16	3	2,38	3,304	,060	
	Gruplariçi	845,09	1170	,72			
	Toplam	852,25	1173				
Özdenetim	Gruplararası	4,72	3	1,57	2,190	,088	
	Gruplariçi	841,11	1170	,71			
	Toplam	845,83	1173				

Kaçınma	Gruplararası	28,25	3	9,41	8,871	,000	2-4, 3-4,
	Gruplariçi	1241,97	1170	1,06			
	Toplam	1270,22	1173				
Toplam ortalama	Gruplararası	,736	3	,24	,667	,573	
	Gruplariçi	430,61	1170	,36			
	Toplam	431,34	1173				

Tablo 16'daki tek faktörlü varyans analizi (One-Way ANOVA) sonucu incelendiğinde ilkökul öğrencilerinin problem çözme becerilerinin sınıf düzeyi değişkenine göre kaçınma alt boyutunda istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu görülmektedir ($F(3, 1170) = 8,871, p < .01$). Farkların hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla yapılan Scheffe testinin sonuçlarına göre söz konusu farklılık, ilkökul öğrencilerinin problem çözme becerilerinin kaçınma alt boyutunda ilkökul 2. sınıf öğrencileri ile 4. sınıf öğrencileri arasında 2. sınıflar lehine, ilkökul 3. sınıf ile 4. sınıf öğrencileri arasında 3. sınıflar lehine gerçekleştiği saptanmıştır.

İlkokul öğrencilerinin problem çözme becerileri sınıf düzeyi değişkenine göre toplam ortalamalarında ($F(3, 1170) = ,667, p > .05$), özdenetim ($F(3, 1170) = 2,190, p > .05$) ve problem çözme beceresine güven ($F(3, 1170) = 3,304, p > .05$) alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Tablo 17: İlkokul Öğrencilerinin Problem Çözme Becerisinin Baba Mesleği Değişkenine Göre Tek Faktörlü Varyans Analizi (One-Way ANOVA) Sonucu

	Varyansın kaynağı	Kareler toplamı	top-sd	Kareler ortalaması	F	p	Anlamlı fark
Problem Çözme Bec. Güven	Gruplararası	7,50	3	2,50	3,465	,016	Diğer- memur
	Gruplariçi	844,74	1170	,72			
	Toplam	852,25	1173				
Özdenetim	Gruplararası	6,94	3	2,31	3,227	,022	Memur- diğer
	Gruplariçi	838,89	1170	,71			
	Toplam	845,86	1173				
Kaçınma	Gruplararası	12,39	3	4,13	3,843	,009	S.meslek- diğer
	Gruplariçi	1257,83	1170	1,07			
	Toplam	1270,22	1173				
Toplam ortalama	Gruplararası	,28	3	,09	,257	,856	
	Gruplariçi	431,06	1170	,36			
	Toplam	431,34	1173				

Tablo 17'deki tek faktörlü varyans analizi (One-Way ANOVA) sonucu incelendiğinde ilkökul öğrencilerinin problem çözme becerilerinin baba mesleği değişkenine göre problem çözme be-

cerisine güven ($F(3, 1170)= 3,465, p<.05$), özdenetim ($F(3, 1170)= 3,227, p<.05$) ve kaçınma ($F(3, 1170)= 3,843, p<.05$) alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu görülmektedir.

Farkların hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla yapılan Scheffe testinin sonuçlarına göre söz konusu farklılık, ilkokul öğrencilerinin problem çözme becerilerinin problem çözme becerisine güven alt boyutunda baba mesleği memur olanlar ile baba mesleğini diğer olarak işaretleyenler arasında diğer meslek grubunda olanlar lehine; ilkokul öğrencilerinin problem çözme becerilerinin özdenetim alt boyutunda baba mesleği memur olanlar ile baba mesleğini diğer olarak işaretleyenler arasında babası memur olanlar lehine; ilkokul öğrencilerinin problem çözme becerilerinin kaçınma alt boyutunda baba mesleği serbest meslek olanlar ile baba mesleğini diğer olarak işaretleyenler arasında baba mesleği serbest meslek olanlar lehine gerçekleştiği saptanmıştır.

İlkokul öğrencilerinin problem çözme becerileri baba mesleği değişkenine göre toplam ortalamalarında ($F(3, 1170)= ,257, p>.05$) istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Tablo 18: İlkokul Öğrencilerinin Problem Çözme Becerisinin Anne Mesleği Değişkenine Göre Tek Faktörlü Varyans Analizi (One-Way ANOVA) Sonucu

Varyansın kaynağı	Kareler toplamı	sd	Kareler ortalaması	F	p	Anlamlı fark
Problem çözme bec. güven	10,26	3	3,42	4,754	,003	Diğer-esnaf
Gruplararası	841,98	1170	,72			
Gruplarıçi	852,25	1173				
Özdenetim	,91	3	,30	,420	,739	
Gruplararası	844,92	1170	,72			
Gruplarıçi	845,83	1173				
Kaçınma	7,84	3	2,61	2,424	,064	
Gruplararası	1262,38	1170	1,07			
Gruplarıçi	1270,22	1173				
Toplam orta-lama	1,34	3	,44	1,219	,302	
Gruplararası	430,00	1170	,36			
Gruplarıçi	431,34	1173				

Tablo 18'deki tek faktörlü varyans analizi (One-Way ANOVA) sonucu incelendiğinde ilkokul öğrencilerinin problem çözme becerilerinin anne mesleği değişkenine göre problem çözme becerisine güven ($F(3, 1170)= 4,754, p<.01$) alt boyutunda istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu görülmektedir. Farkların hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla yapılan Scheffe testinin sonuçlarına göre söz konusu farklılık, ilkokul öğrencilerinin problem çözme becerilerinin problem çözme becerisine güven alt boyutunda anne mesleği esnaf olanlar ile anne mesleğini diğer olarak işaretleyenler arasında diğer meslek grubunda olanlar lehine gerçekleştiği saptanmıştır.

İlkokul öğrencilerinin problem çözme becerileri sınıf düzeyi değişkenine göre toplam ortalamalarında ($F(3, 1170) = 1,219, p > .05$), özdenetim ($F(3, 1170) = ,420, p > .05$) ve kaçınma ($F(3, 1170) = 2,424, p > .05$) alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Tablo 19: İlkokul Öğrencilerinin Problem Çözme Becerilerinin Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Tek Faktörlü Varyans Analizi (One-Way ANOVA) Sonucu

Varyansın kaynağı		Kareler toplamı	sd	Kareler ortalaması	F	p
Problem çözme bec. güven	Gruplararası	2,24	3	,74	1,032	,378
	Gruplarıçi	850,00	1170	,72		
	Toplam	852,25	1173			
Özdenetim	Gruplararası	1,69	3	,56	,784	,503
	Gruplarıçi	844,13	1170	,72		
	Toplam	845,83	1173			
Kaçınma	Gruplararası	4,90	3	1,63	1,511	,210
	Gruplarıçi	1265,32	1170	1,08		
	Toplam	1270,22	1173			
Toplam ortalama	Gruplararası	1,36	3	,45	1,240	,294
	Gruplarıçi	429,98	1170	,36		
	Toplam	431,34	1173			

Tablo 19'daki tek faktörlü varyans analizi (One-Way ANOVA) sonucu incelendiğinde ilkokul öğrencilerinin problem çözme becerisi toplam ortalamalarında ($F(3, 1170) = 1,240, p > .05$), problem çözme becerisine güven ($F(3, 1170) = 1,032, p > .05$), özdenetim ($F(3, 1170) = ,784, p > .05$) ve kaçınma ($F(3, 1170) = 1,511, p > .05$) alt boyutlarında kardeş sayısı değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Tablo 20: İlkokul Öğrencilerinin Problem Çözme Becerilerinin Maddi Durum Değişkenine Göre Tek Faktörlü Varyans Analizi (One-Way ANOVA) Sonucu

Varyansın kaynağı		Kareler toplamı	sd	Kareler ortalaması	F	p	Anlamlı fark
Problem çözme bec. güven	Gruplararası	6,11	2	3,05	4,233	,015	Orta-düşük
	Gruplarıçi	846,13	1171	,72			
	Toplam	852,25	1173				
Özdenetim	Gruplararası	3,96	2	1,98	2,754	,064	
	Gruplarıçi	841,87	1171	,71			
	Toplam	845,83	1173				
Kaçınma	Gruplararası	8,14	2	4,07	3,778	,023	Düşük-orta
	Gruplarıçi	1262,08	1171	1,07			
	Toplam	1270,22	1173				
Toplam ortalama	Gruplararası	,26	2	,13	,362	,697	
	Gruplarıçi	431,08	1171	,36			

Toplam	431,34	1173		
--------	--------	------	--	--

Tablo 20'deki tek faktörlü varyans analizi (One-Way ANOVA) sonucu incelendiğinde ilkökul öğrencilerinin problem çözme becerilerinin maddi durum değişkenine göre problem çözme becerisine güven ($F(2, 1171) = 4,233, p < .05$) ve kaçınma ($F(2, 1171) = 3,778, p < .05$) alt boyutunda istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu görülmektedir. Farkların hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla yapılan Scheffe testinin sonuçlarına göre söz konusu farklılık, ilkökul öğrencilerinin problem çözme becerilerinin problem çözme becerisine güven alt boyutunda maddi durumu orta ve düşük olanlar arasında maddi durumu orta olanlar lehine, ilkökul öğrencilerinin problem çözme becerilerinin kaçınma alt boyutunda maddi durumu düşük ve orta olanlar arasında maddi durumu düşük olanlar lehine gerçekleştiği saptanmıştır.

İlkokul öğrencilerinin problem çözme becerileri genel toplamda ($F(2, 1171) = ,362, p > .05$) ve özdenetim ($F(2, 1171) = 2,754, p > .05$) alt boyutunda maddi durum değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Tablo 21: İlkokul Öğrencilerinin Problem Çözme Becerilerinin Anne Eğitim Durumu Değişkenine Göre Tek Faktörlü Varyans Analizi (One-Way ANOVA) Sonucu

Varyansın kaynağı		Kareler toplamı	top-sd	Kareler ortalaması	F	p	Anlamlı fark
Problem çözme güven	Gruplararası	2,81	4	,70	,967	,425	
	Gruplariçi	849,44	1169	,72			
	Toplam	852,25	1173				
Özdenetim	Gruplararası	2,46	4	,61	,854	,491	
	Gruplariçi	843,37	1169	,72			
	Toplam	845,83	1173				
Kaçınma	Gruplararası	13,57	4	3,39	3,158	,014	Y.lisans- o.okul
	Gruplariçi	1256,65	1169	1,07			
	Toplam	1270,22	1173				
Toplam ortalama	Gruplararası	,98	4	,24	,666	,616	
	Gruplariçi	430,36	1169	,36			
	Toplam	431,34	1173				

Tablo 21'deki tek faktörlü varyans analizi (One-Way ANOVA) sonucu incelendiğinde ilkökul öğrencilerinin problem çözme becerilerinin anne eğitim durumu değişkenine göre kaçınma ($F(4, 1169) = 3,158, p < .05$) alt boyutunda istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu görülmektedir. Farkların hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla yapılan Scheffe testinin sonuçlarına göre söz konusu farklılık, ilkökul öğrencilerinin problem çözme becerilerinin kaçınma alt boyutunda annesi yüksek lisans mezunu olanlar ile annesi ortaokul mezunu olanlar arasında annesi yüksek lisans mezunu olanlar lehine gerçekleştiği saptanmıştır.

İlkokul öğrencilerinin problem çözme becerileri genel toplamda ($F(4, 1169) = ,666, p > .05$), problem çözme becerisine güven ($F(4, 1169) = ,967, p > .05$) ve özdenetim ($F(4, 1169) = ,854,$

p>.05) alt boyutlarında anne eğitim durumu değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Tablo 22: İlkokul Öğrencilerinin Problem Çözme Becerilerinin Baba Eğitim Durumu Değişkenine Göre Tek Faktörlü Varyans Analizi (One-Way ANOVA) Sonucu

Varyansın kaynağı	Kareler toplamı	sd	Kareler orta-F laması	p	Anlamlı fark		
Problem çözme bec. güven	Gruplararası	1,37	4	,34	,471	,757	
	Gruplariçi	850,88	1169	,72			
	Toplam	852,25	1173				
Özdenetim	Gruplararası	4,03	4	1,01	1,40	,231	
	Gruplariçi	841,79	1169	,72			
	Toplam	845,83	1173				
Kaçınma	Gruplararası	12,88	4	3,22	2,99	,018	Yisans- o.okul
	Gruplariçi	1257,34	1169	1,07			
	Toplam	1270,22	1173				
Toplam ortalama	Gruplararası	,36	4	,09	,244	,913	
	Gruplariçi	430,98	1169	,36			
	Toplam	431,34	1173				

Tablo 22’deki tek faktörlü varyans analizi (One-Way ANOVA) sonucu incelendiğinde ilkokul öğrencilerinin problem çözme becerilerinin baba eğitim durumu değişkenine göre kaçınma ($F(4, 1169) = 2,995, p < .05$) alt boyutunda istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu görülmektedir. Farkların hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla yapılan Scheffe testinin sonuçlarına göre söz konusu farklılık, ilkokul öğrencilerinin problem çözme becerilerinin kaçınma alt boyutunda babası yüksek lisans mezunu olanlar ile babası ortaokul mezunu olanlar arasında babası yüksek lisans mezunu olanlar lehine gerçekleştiği saptanmıştır.

İlkokul öğrencilerinin problem çözme becerileri genel toplamda ($F(4, 1169) = ,244, p > .05$), problem çözme becerisine güven ($F(4, 1169) = ,471, p > .05$) ve özdenetim ($F(4, 1169) = 1,40, p > .05$) alt boyutlarında baba eğitim durumu değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

IV. SONUÇ ve TARTIŞMA

Araştırma sonucuna göre ilkokul öğrencilerinin problem çözme becerileri toplam ortalamalarında ve özdenetim alt boyutunda orta düzeyde olduğu görülmüştür. Koç (2015) tarafından yapılan araştırmada da ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin problem çözme beceri algılarının “orta” düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Bu araştırma çalışmamızı desteklemektedir.

Araştırma sonucuna göre ilkokul öğrencilerinin problem çözme becerileri incelendiğinde cinsiyet değişkeni açısından problem çözme becerisinde anlamlı bir fark görülmemiştir.

Gömleksiz ve Bozpolat (2012) tarafından yapılan araştırma sonucunda problem çözme becerisine güven alt boyutuna ilişkin öğrenci görüşleri arasında cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Problem çözme envanterinde öz denetim alt boyutuna ilişkin öğrenci görüşlerinin farklılaştığı belirlenmiştir. Erkek öğrencilerin öz denetim alt boyutuna ilişkin görüşlerinin kız öğrencilere göre daha olumlu olduğu görülmüştür. Envanterin kaçınma alt boyutuna ilişkin öğrenci görüşleri de anlamlı biçimde farklılaşmaktadır. Bu alt boyutta kız öğrencilerin görüşleri “*her zaman böyle davranırım*” düzeyinde iken, erkek öğrencilerin görüşleri ise “*sık sık böyle davranırım*” düzeyindedir. Bu bulgu kız öğrencilerin kaçınma davranışını erkek öğrencilere göre biraz daha fazla yaptıkları şeklinde yorumlanabilir.

Koç (2015) tarafından ilköğretim ikinci kademe öğrencileriyle yapmış olduğu çalışmada problem çözme becerilerinde, problem çözme becerisine güven, kaçınma ve öz denetim alt boyutlarında cinsiyete göre kızlar lehine anlamlı fark bulunmuştur, genel problem çözme becerileri arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Böylece literatürde yer alan araştırma sonuçları ile mevcut araştırma sonuçlarının benzer ve farklı yönleri ortaya konmaya çalışılmıştır.

Araştırma sonucuna göre ilkokul öğrencilerinin problem çözme becerileri kardeş sayısı açısından incelendiğinde, problem çözme becerisinde anlamlı bir fark görülmemiştir. Küçükkaragöz, Akay ve Canbulat (2011) ilkokul öğrencileriyle yaptıkları çalışmada, problem çözme becerisinde kardeş sayısı açısından anlamlı farklılıklar bulamamışlardır. Kesicioğlu (2014) anaokulu öğrencileriyle yaptığı çalışmada, kardeş sayısı ile çocukların kişisel problem çözme becerileri arasında anlamlı bir farklılık olmadığını saptamıştır. Küçükkaragöz, Akay ve Canbulat (2011) ve Kesicioğlu (2014)’nun yapmış olduğu araştırmalar çalışmamızı desteklemektedir.

Araştırma sonucuna göre ilkokul öğrencilerinin problem çözme becerileri incelendiğinde ailenin maddi durumu açısından problem çözme becerisinde anlamlı bir fark görülmemiştir. Elkin ve Karadağlı (2015) ve Güngör (2012) üniversite öğrencileriyle yapmış oldukları çalışmalarda, problem çözme becerilerinin maddi durum değişkenini etkileyen anlamlı bir fark bulamamışlardır.

Gömleksiz ve Bozpolat (2012) tarafından yapılan araştırmada sosyo-ekonomik düzey değişkenine göre problem çözme envanterinin “Problem Çözme Becerisine Güven” alt boyutunda öğrenci görüşleri arasında anlamlı bir farklılık görülmektedir. Orta düzey okullarda okuyan öğrenciler ile üst düzey ve alt düzey okullarda okuyan öğrenciler arasında ve üst düzey okullarda okuyan öğrenciler ile alt düzey okullarda okuyan öğrenciler arasında farkın anlamlı olduğu tespit edilmiştir. Böylece literatürde yer alan araştırma sonuçları ile mevcut araştırma sonuçlarının benzer ve farklı yönleri ortaya konmaya çalışılmıştır.

Araştırma sonucuna göre ilkokul öğrencilerinin problem çözme becerileri incelendiğinde anne ve babanın eğitim durumu açısından problem çözme becerisinde anlamlı bir fark görülmemiştir. Korkut (2002) tarafından yapılan çalışmada, lise öğrencilerinin problem çözme becerilerinin annesinin ve babasının eğitim durumları ile annenin mesleği anlamlı bir fark yaratmamıştır ve çalışmamızı destekler niteliktedir. Fakat aynı çalışmada babanın mesleki durumu farklılık göstermektedir ve çalışmamızı desteklememektedir.

Araştırma sonucuna göre ilkokul öğrencilerinin problem çözme becerileri incelendiğinde problem çözme becerilerinde sınıf düzeylerine göre anlamlı bir fark görülmemiştir. Gömleksiz ve Bozpolat (2012) tarafından yapılan araştırma sonucunda problem çözmeye ilişkin envanterin “Problem Çözme Becerisine Güven” alt boyutunda sınıf düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gözlenmemektedir. Gömleksiz ve Bozpolat’ın (2012) araştırma sonucu çalışmamız ile benzerlik göstermektedir.

Koç (2014) ilköğretim ikinci kademe öğrencileri ile yaptığı çalışmada, Alver (2005) ise üniversite öğrencileri ile yaptığı çalışmada sınıf düzeylerine göre problem çözme becerilerinde anlamlı farklar bulmuşlardır. Koç (2014) ve Alver’in (2005)’in araştırmaları çalışmamızın sonucundan farklılık göstermektedir.

Araştırma sonucuna göre ilkokul öğrencilerinin problem çözme becerileri incelendiğinde problem çözme becerilerinde anne ve babanın medeni durumuna göre anlamlı bir fark bulunmamıştır. Başarı (2015) lise öğrencileri üzerinde yapmış olduğu çalışmada, öğrencinin anne ve babasının medeni durumu ile problem çözme becerilerinin arasında anlamlı bir fark bulamamıştır. Başarı’nın (2015) araştırma sonucu çalışmamızı desteklemektedir.

V. ÖNERİLER

Yapılan araştırma sonucunda ilkokul öğrencilerinin problem çözme becerisinin toplam ortalamalarında ve özdenetim alt boyutunda orta düzeyde ve kaçınma alt boyutunda düşük düzeyde olduğu görülmüştür. Bu nedenle ilkokul öğrencilerinin problem çözme becerisini geliştirici etkinliklere, faaliyetlere hem okul ortamında hem de aile ortamında yer verilmelidir. Öğretmen ve ebeveynler karşılaştıkları problemleri çözme konusunda çocuklara rol model olmalıdır.

Problem çözme beceri düzeyi orta olan öğrencilerin aileleriyle işbirliği yapılarak problem çözme beceri konusunda aile eğitim seminerleri verilebilir.

Birçok problem örneği çocuklara gösterilmeli, problemler örnek olaylar ile işlenerek çocuklar hayata hazırlanmalıdır. Bir problemle karşılaştıkları zaman bilgi sahibi olmaları sağlanmalıdır.

Problem çözme becerisinin geliştirilebileceği, müfredat ile bütünleşmiş eğitim sistemi oluşturulabilir.

Okul öncesi eğitim kurumlarından başlayarak erken yaşlarda problem çözme becerisinin geliştirilebileceği etkinlikler düzenlenmeli.

Sosyal problemler ile çocuklara yol gösterilmeli.

KAYNAKLAR

Ağbuğa, B. ve Şener, M., R. (2016). Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümü Öğrencilerinin Stresle Başa Çıkma ve Problem Çözme Becerileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, *International Journal of Science Culture and Sport (IntJSCS)*, 2016; 4:(Special Issue 1): 139-145

Altun, M. (2000). İlköğretimde Problem Çözme Öğretimi, *Millî Eğitim Eğitim-Sanat-Kültür*, Eylül, Sayı:147 ISSN 1301-7669

- Altun, M. & Arslan, Ç. (2006). İlköğretim Öğrencilerinin Problem Çözme Stratejilerini Öğrenmeleri Üzerine Bir Çalışma, *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Sayı: XIX S:1-21
- Alver, B. (2005). Üniversite Öğrencilerinin Problem Çözme Becerileri Ve Akademik Başarılarının Çeşitli değişkenlere Göre İncelenmesi, *M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, Sayı:21, S: 75-88
- Arı, M. & Yaban, H. (2012). 9-11 Yaşındaki Çocukların Sosyal Problem Çözme Becerilerinde Cinsiyet Ve Yaş Farklılıkları, *Eğitim ve Bilim*, 37(164), 188-203.
- Arıkan E. ve Ünal H. (2013). İlköğretim 2. Sınıf Öğrencilerinin Matematiksel Problem Kurma Becerilerinin İncelenmesi, *Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*2(2), 305-325
- Bağçeci, B. ve Kinay, İ. (2013) öğretmenlerin problem çözme becerilerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi, *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 12 (44), 335-347
- Başarı, A. (2015). Ergenlerde Problem Çözme Becerilerinin Değerlendirilmesi, http://www.tavsiyedyorum.com/makale_15929.htm Son giriş tarihi: 25.03.2018/21.30 Ergenlerde Problem Çözme Becerilerinin Değerlendirilmesi adlı makale yazarı Aslı Başarı'ya aittir ve yazarı tarafından www.tavsiyedyorum.com kütüphanesinde yayınlanmıştır.
- Bayrak, S. (2015). Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Problem Çözme Düzeylerinin İncelenmesi, *The Journal of Academic Social Science Studies*, Doi number:<http://dx.doi.org/10.9761/JASSS2665> Number: 31, Winter II p. 515-521,
- Biber, A. Ç. ve Kutluca A. Y. (2013). Farklı Öğretim Kademelerindeki Öğrencilerin Problem Çözme Becerisi Algılarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi, *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, sayı:2, 276-288
- Bora, E. & Baysan, L. (2008). Empati Ölçeği – Türkçe Formunun Üniversite Öğrencilerinde Psikometrik Özellikleri, *Klinik Psikofarmatoloji Bülteni*, 19, 39-47
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç-Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. (11. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Ceylan, R.; Bıçakçı, M. Y.; Aral, N. ve Gürsoy, F. (2012) Okul Öncesi Eğitim Kurumunda Çalışan Öğretmenlerin Problem Çözme Becerilerinin İncelenmesi, *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 14 (1), 85-98
- Cüceloğlu D. (1997). *İnsan ve davranışı*. İstanbul, Remzi Kitabevi.
- Çeviker, A.; Turkay, H. ve Aydın, A., D. (2016). Beden Eğitimi ve Spor Etkinliklerinin 7 ve 8. Sınıf Ortaokul Öğrencilerinin Problem Çözme Becerileri Üzerine Etkisi, *İnönü Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 3(1), 58-65
- Çınar, O., Hatunoğlu, A. & Hatunoğlu, Y. (2009). Öğretmenlerin problem çözme becerileri. *Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(2), 215-226
- Durmaz, B. ve Altun, M. (2014) Ortaokul Öğrencilerinin Problem Çözme Stratejilerini Kullanma Düzeyleri, *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Sayı 30, 73 - 94

- Erdem, A. R. ve Yazıcıoğlu, A. (2015). Öğretmen Adaylarının Problem Çözme Becerileri İle Eleştirel Düşünme Becerileri Arasındaki İlişki, *OPUS © Türkiye Sosyal Politika ve Çalışma Hayatı Araştırmaları Dergisi*, 5 (9), 27-41
- Erdoğan, S. ve Purutçuoğlu, E. (2015) Okul öncesi öğretmenliği programı ile sosyal hizmet bölümü öğrencilerinin problem çözme becerilerinin incelenmesi, *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, Cilt-Sayı: 42, 223-237, doi: 10.15285/ebd.46461
- Elkin, N. & Karadağlı, F. (2015). Üniversite Öğrencilerinin Problem Çözme Becerilerinin Değerlendirilmesi, *Adıyaman Üniversitesi Sağlık Bilim Dergisi*, Sayı: 1(1), 11-18
- Gelbal, S. (1991). Problem Çözme, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Sayı: 6, 167-173
- Gömleksiz, M.N., Bozpolat, E., (2012). İlköğretim 4 ve 5 Sınıf Öğrencilerinin Problem Çözme Becerilerine İlişkin Görüşlerinin Değerlendirilmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(2),23-40
- Güngör, M. (2012). Öğretmen Adaylarının Problem Çözme Becerisinin Sosyo Ekonomik Yapı, Aile Tipi ve Aile Tutumları ile İlişkinin İncelenmesi, *Kastamonu Eğitim Dergisi*, Cilt:21 Sayı:3, 1071-1088
- Gür H. ve Hangül T. (2015). *Pegem Eğitim Ve Öğretim Dergisi*, 5(1), 2015, 95-112
- Kadioğlu-Ateş, H. ve Çardak, M. (2016). Eğitim Yöneticilerinin Problem Çözme Becerileri ile İlgili Yapılan Araştırmalara Genel Bir Bakış, *Türk & İslam Dünyası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 3 (7), 106-130
- Karasar, N. (2002). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Kitabevi.
- Kesicioğlu, O.S. (2014). Okul Öncesi Dönem Çocukların Kişilerarası Problem Çözme Becerilerinin İncelenmesi, *Eğitim ve Bilim*, 40(177), 327-342
- Koç, C. (2015). İlköğretim Öğrencilerinin Problem Çözme Becerilerine Yönelik Algıları ve Öğrenme Sürecinde Yardım İstemeleri, *Kastamonu Üniversitesi Eğitim Dergisi*, 23(2), 659-678
- Korkut, F. (2002). Lise Öğrencilerinin Problem Çözme Becerileri, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Sayı:22, 177-184
- Küçükkaragöz, H. Akay, Y. & Canbulat, T. (2011). Bir Grup İlköğretim Öğrencisinin Bazı Psiko-Sosyal Değişkenlere Göre Empatik Beceri Düzeyleri, *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(2), 88-100
- Morgan, T.C. (2013). *Psikolojiye Giriş*, ed. Karakaş S. & Eski R. Konya, Eğitim Yayınevi
- Olkun, S., Şahin, Ö., Akkurt, Z., Dikkartın, T.F. & Gülbağcı, H. (2009). Modelleme Yoluyla Problem Çözme ve Genelleme: İlköğretim Öğrencileriyle Bir Çalışma, *Eğitim ve Bilim*, 34 (151), 65-73
- Özsoy G. (2005). Problem Çözme Becerisi ile Matematik Başarısı Arasındaki İlişki, *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25 (3), 179-190

- Özözen-Danacı M., ve Pınarcık, Ö. (2017) Öğretmen Adaylarının Epistemolojik İnançlarının Problem Çözme Becerileri ve Güçlülük Düzeyleri Üzerine Olan Etkisi, *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6 (3), 1249 -1263.
- Saracaloğlu, A. S.; Serin, O. ve Bozkurt, N. (2001) Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Öğrencilerinin Problem Çözme Becerileri İle Başarıları Arasındaki İlişki, *M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, Sayı 14, 121-134
- Saracaloğlu, A.S., Yenice, N. & Karasakaloğlu, N. (2009). Öğretmen Adaylarının İletişim ve Problem Çözme Becerileri ile Okuma İlgi ve Alışkanlıkları Arasındaki İlişki, *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt: VI, Sayı:II, 187-206
- Serdar, E.; Demirel M.; Harmandar-Demirel, D. ve Çakır, V. O., (2017). Üniversite Öğrencilerinin Serbest Zaman Algı Düzeyleri ile Problem Çözme Becerileri Arasındaki İlişki, *Sosyal Bilimler Dergisi*, 4 (18), 549-560
- Serin, O. , Bulut-Serin N. & Saygılı, G. (2010), İlköğretim Düzeyinde Çocuklar İçin Problem Çözme Envanteri'nin (ÇPÇE) Geliştirilmesi, *İlköğretim Online*, 9 (2), 446-458
- Şahin, Ç. (2004). Problem Çözme Becerisinin Temel Felsefesi, *Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi* Sayı:10, 160-171
- Türk Dil Kurumu (TDK) (2010). Türkçe sözlük(10. baskı). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları
- Türnüklü, B.E. & Yeşildere, S. (2005). Problem, Problem Çözme ve Eleştirel Düşünme, *GÜ, Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25 (3), 107-123
- Uzunkol, E. & Yel, S. (2016). Hayat Bilgisi Dersinde Uygulanan Değer Eğitimi Programının Özsaygı, Sosyal Problem Çözme Becerisi ve Empati Üzerine Etkisi, *Eğitim ve Bilim*, Cilt 41 (183), 267-292
- Türkçapar, Ü. (2015). Üniversite Öğretmen Adayı Öğrencilerin Problem Çözme Becerilerinin Farklı Değişkenlere Göre İncelenmesi, *Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi Ve Spor Bilimleri Dergisi*, 9 (2), 235-243
- Ünsal, Y. & Ergin, İ. (2011). Fen Eğitiminde Problem Çözme Sürecinde Kullanılan Problem Çözme Stratejileri ve Örnek Bir Uygulama, *Savunma Bilimleri Dergisi*, 10 (1), 72-91
- Yaban, E. H. & Yükselen, A. (2007). Korunmaya Muhtaç Yedi-On Bir Yaş Grubundaki Çocukların Sosyal Problem Çözme Becerilerinin İncelenmesi, *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 18(1), 49-67.
- Yazgan, Y. & Bintaş, J. (2005). İlköğretim Dördüncü ve Beşinci Sınıf Öğrencilerinin Problem Çözme Stratejilerini Kullanabilme Düzeyleri: Bir Öğretim Deneyi, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Sayı:28, 210-2185